

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ปัญหาและความต้องการในการบริหารโครงการสุขภาพในโรงเรียนตาม การรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ได้ศึกษาและค้นคว้างานวิจัยที่ เกี่ยวข้องกับการบริหารโครงการสุขภาพในโรงเรียนทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งสรุป ได้ดังนี้

งานวิจัยภายในประเทศ

จรรยา ปัทมวังกูร (2522) ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 10" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มัธยมศึกษาว่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำซึ่งคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ได้กำหนดไว้และศึกษา เปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 10 กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารโรงเรียนหรือครูที่เกี่ยวข้องกับการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน 114 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า

สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 10 ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ขั้นต่ำของการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน แต่สภาพการจัดสิ่งแวดล้อมบางอย่างของโรงเรียนมัธยม ศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ได้แก่ วิธีการจัดน้ำดื่ม น้ำใช้ในโรงเรียน ความพอเพียงของน้ำดื่ม น้ำใช้ ความพอเพียงของลิ้นชักนักเรียนหญิง การรักษาความสะอาดและสุขลักษณะของห้องลิ้นชัก และ ที่ปัสสาวะของนักเรียน ส่วนโรงเรียนที่ตั้งในเขตสุขาภิบาลและนอกเขตสุขาภิบาลส่วนใหญ่มีสภาพ และปัญหาการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน นอกจากเหตุรำคาญต่าง ๆ ที่รบกวนกลุ่ม โรงเรียนในเขตสุขาภิบาลจะพบเหตุรำคาญจากยวดยานพาหนะมากกว่านอกเขตสุขาภิบาล และ ลักษณะน้ำดื่ม น้ำใช้ที่จัดสำหรับเด็กกลุ่มตัวอย่างในเขตสุขาภิบาลจะใช้น้ำประปามากกว่ากลุ่ม ตัวอย่างนอกเขตสุขาภิบาล ซึ่งจะใช้น้ำบ่อเป็นส่วนใหญ่

อัศนีย์ แสงวงศ์ (2525) ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูหมวดพลานามัยที่มีต่อบทบาทของครูอนามัยโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูหมวดพลานามัยที่มีต่อบทบาทของครูอนามัยส่งแบบสอบถามให้กับผู้บริหารและครูหมวดพลานามัย กลุ่มละ 152 คน รวมทั้งสิ้น 304 คน ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและครูหมวดพลานามัยที่มีต่อบทบาทของครูอนามัยโรงเรียนในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนอยู่ในระดับสูง ส่วนในด้านการบริการสุขภาพ การสอนสุขศึกษา และการจัดสุขภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับที่เห็นด้วย และพบว่าผู้บริหารไม่ต้องการให้ครูอนามัยและครูสุขศึกษาเป็นคนเดียวกัน ต้องการให้ครูอนามัยเป็นผู้ที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพ จัดหาอุปกรณ์การรักษาพยาบาลให้พร้อมที่จะรักษา เป็นที่ปรึกษาด้านการสอนสุขศึกษาในโรงเรียนและจัดสิ่งแวดล้อมให้เกิดความปลอดภัยแก่ครู นักเรียน และบุคลากรด้านต่าง ๆ ที่อยู่ภายในโรงเรียน

มานิต แก้วมพิทธิ์ (2525) ทำการวิจัยเรื่อง "การบริหารงานด้านสุขภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านสุขภาพในโรงเรียน ความคิดเห็น ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงานด้านสุขภาพในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3 และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นในการบริหารด้านสุขภาพในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียน การฝึกอบรมและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานบริหาร ผลการวิจัยพบว่าสภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนส่วนใหญ่จัดได้ถูกสุขลักษณะ ขาดความพร้อมในการดำเนินงาน เช่น รั้วโรงเรียน การระบายถ่ายเทอากาศในห้องเรียน ความเพียงพอของห้องเรียน การตรวจสุขภาพนักเรียน เวชภัณฑ์ อุปกรณ์ในการให้บริการรักษาพยาบาล และสื่อการเรียนการสอนสุขศึกษา เป็นต้น ผู้บริหารโรงเรียนเห็นด้วยหรือให้ความสำคัญต่อการบริหารงานด้านสุขภาพในโรงเรียน โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่และผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานด้านการจัดการเรียนการสอนสุขศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานด้านสุขภาพในโรงเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 3 ขนาดระบุไว้คือ

งบประมาณในการดำเนินงานไม่เพียงพอ และสภาพแวดล้อมโรงเรียนไม่เหมาะสม ไม่มีบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในสายงาน ชุมชนไม่เห็นความสำคัญของสุขภาพอนามัย ขาดสื่อการเรียนการสอน และขาดครูอาจารย์วุฒิศึกษา

บุญศรี ศิริช่วง (2527) ทำการวิจัยเรื่อง "สภาพการจัดและบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดและบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียน โดยเทียบกับมาตรฐานขั้นต่ำของงานสุขศึกษาในสถานศึกษา รวมทั้งศึกษาเปรียบเทียบโรงเรียนที่อยู่ในและนอกโครงการสุขศึกษาสายการศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การทำงานสายบริหาร ระดับการศึกษา และประสบการณ์ด้านอนามัยโรงเรียน หรือสุขศึกษาในโรงเรียน และศึกษาถึงปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะในการจัดและบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียน โดยส่งแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกการสังเกต จำนวน 15 โรงเรียน ครูสุขศึกษา 15 คน ผู้บริหาร 44 คน ผลการวิจัยพบว่า

สภาพการจัดและบริหารงานสุขศึกษา ส่วนใหญ่ยังไม่ได้เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของงานสุขศึกษาในสถานศึกษา ได้แก่ผู้สอนวิชาสุขศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จด้านสุขศึกษา ขาดครูรับผิดชอบโดยตรงประจำห้องพยาบาล ขาดการบันทึกสุขภาพสม่ำเสมอ ไม่มีการตรวจสุขภาพนักเรียนตอนเช้า และบริการแนะแนวสุขภาพ ขาดสื่อการเรียนการสอน การจัดและบริหารงานสุขศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการและนอกโครงการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อุปสรรคและปัญหาของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ขาดบุคลากรสุขศึกษา ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน บุคลากรไม่เห็นความสำคัญของงานสุขศึกษา ขาดความร่วมมือจากหน่วยบริการสาธารณสุข ข้อเสนอแนะของผู้บริหารโรงเรียนคือกรมสามัญควรกำหนดอัตราครูที่มีวุฒิทางสุขศึกษา จัดสรรงบประมาณพิเศษ หน่วยบริการของกระทรวงสาธารณสุขควรมีบทบาทให้ความรู้ตรวจสุขภาพนักเรียนให้ทั่วทุกโรงเรียน จัดอบรมครูสุขศึกษา และจัดนิเทศติดตามผลโครงการสุขศึกษาในโรงเรียนอย่างใกล้ชิด

สมบัติ ศุภพันธ์ (2527) ทำการวิจัยเรื่อง "สภาพการจัดและการบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6" โดยมีวัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดและการบริหารสุศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของงานสุศึกษาในสถานศึกษา และศึกษาเปรียบเทียบสภาพการจัดและการบริหารสุศึกษาในสถานศึกษา และศึกษาเปรียบเทียบสภาพการจัดและการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการและนอกโครงการตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสายบริหาร และศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดและการบริหารงานสุศึกษาในโรงเรียน โดยใช้แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กลุ่มตัวอย่างจำนวน 18 โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา 60 คน ครูสอนสุศึกษา 18 คน ผลการวิจัยพบว่า

สภาพการจัดและการบริหารงานสุศึกษาในโรงเรียนได้เกณฑ์มาตรฐานไม่ครบทุกด้าน โรงเรียนในโครงการมีสภาพการจัดและการบริหารสุศึกษาในโรงเรียนได้เกณฑ์มาตรฐานดีกว่าโรงเรียนนอกโครงการในด้านการจัดบุคลากรที่มีวุฒิทางด้านสุศึกษาสอนวิชาสุศึกษาในโรงเรียน การจัดบริการสุศึกษาเกี่ยวกับการตรวจสอบสุชษภาพนักเรียนประจำปี การแนะนำสุชษภาพ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสุศึกษาในโรงเรียน แต่โรงเรียนนอกโครงการมีการจัดสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในโรงเรียนดีกว่าโรงเรียนในโครงการเกี่ยวกับขนาดพื้นที่ตั้งโรงเรียน บ้านไดอาคารเรียน จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียน ปัญหาอุปสรรคที่ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาประสบได้แก่ ปัญหาการขาดบุคลากรทางด้านสุศึกษา เช่น ครูสุศึกษา รองลงมาได้แก่ การขาดงบประมาณในการจัดดำเนินการ ขาดการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขาดความร่วมมือจากครูและนักเรียน เนื่องจากไม่ตระหนักถึงความสำคัญของงานสุศึกษาในโรงเรียนตามลำดับ ข้อเสนอแนะของผู้บริหารเสนอให้กรมสามัญศึกษาบรรจุครูสุศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของงานสุศึกษาในสถานศึกษา จัดสรรงบประมาณในการก่อสร้างและดำเนินงานสุศึกษาในโรงเรียนให้กับโรงเรียนอย่างเพียงพอ ให้ศึกษานิเทศก์ติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอและเสนอให้มีการวางแผนร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่มีส่วนรับผิดชอบในงานสุศึกษาในโรงเรียน เพื่อให้เกิดการประสานงานระหว่างหน่วยงานดียิ่งขึ้น

อนุชา กิติชัยชาญ (2527) ทำการวิจัยเรื่อง "สภาพการจัดและการบริหารงานสุศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการจัดและการบริหารงานสุศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา

โดยเปรียบเทียบกับมาตรฐานขั้นต่ำของงานสุขศึกษา รวมทั้งศึกษาเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันของ การทำกิจกรรมต่าง ๆ ในการจัดและการบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียน จำแนกตามระดับการ ศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน สายบริหารของผู้บริหารโรงเรียนและศึกษาปัญหาหรืออุปสรรค เกี่ยวกับการจัดและการบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็น โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 8 โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน 32 คน หัวหน้าหมวดพลานามัยจำนวน 8 คน และครูพลานามัยจำนวน 8 คน ผลการวิจัยพบว่า

สภาพปัจจุบันในการจัดและการบริหารงานสุขศึกษาของ โรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ใน โครงการสุขศึกษาส่วนใหญ่จัดได้แก่เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำมากกว่าโรงเรียนที่อยู่นอกโครงการสุขศึกษา ปัญหาอุปสรรคที่ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาระบุได้แก่ ขาดบุคลากรทางด้านสุขศึกษา รองลงมา ได้แก่ งบประมาณของโรงเรียนมีจำกัดไม่เพียงพอ ครูที่รับผิดชอบทางด้านสุขศึกษาต้องทำหน้าที่ สอนวิชาอื่นด้วย บุคลากรในโรงเรียนไม่เห็นความสำคัญของการสุขศึกษาในโรงเรียน และขาด ความร่วมมือจากนักเรียน ข้อเสนอแนะของผู้บริหารโรงเรียนคือ ควรมีพยาบาลโรงเรียนเพื่อ บริการด้านสุขภาพแก่นักเรียน และควรมีการประสานงานกับหน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุขให้ มากยิ่งขึ้น บรรจุครูสุขศึกษาให้มากกว่าที่เป็นอยู่ มีการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนให้กว้างขวาง และดำเนินการอย่างจริงจัง ควรมีการนิเทศติดตามผลโครงการสุขศึกษาโดยสม่ำเสมอ

อรุณี สุขนิจรรย์ (2528) ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ บริหารและครูสุขศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของครูสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในเขต การศึกษา 6 " โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสุขศึกษา เกี่ยวกับบทบาทของครูสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้ บริหารโรงเรียนจำนวน 216 ฉบับ และครูสุขศึกษา 198 ฉบับ ผลการวิจัยพบว่า

ในด้านการจัดสิ่งแวดล้อม ผู้บริหารและครูสุขศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันเป็นส่วน ใหญ่ แต่มีความแตกต่างกันในเรื่อง การแนะนำฝ่ายบริหารในการกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง การ แนะนำฝ่ายบริหารในการกำจัดน้ำโสโครก และการจัดทำโครงการพัฒนาโรงเรียนโดยให้นักเรียน ทุกคนได้ร่วมปฏิบัติ

ด้านการจัดบริการสุขภาพ ผู้บริหารและครูสุขศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกัน เป็น

ส่วนใหญ่ แต่มีความแตกต่างกันในเรื่อง การรายงานให้ครูประจำชั้นทราบเมื่อพบนักเรียนที่ผิดปกติทางการได้ยิน ร่วมวางแผนบริการสุขภาพกับผู้รับผิดชอบงานบริการสุขภาพ การจัดแนะแนวสุขภาพ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงบริการอาหารกลางวัน

ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารและครูศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ แต่มีความแตกต่างกันในเรื่องการทำแผนการสอนโดยระบุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม การทำบันทึกการสอน การเตรียมการสอนทุกครั้ง การปรับปรุงการสอนสุขภาพให้มีประสิทธิภาพเสมอ การสอนเนื้อหาเกี่ยวกับบริการสุขภาพสัมพันธ์กับบริการสุขภาพในโรงเรียน การวัดผลวิชาสุขภาพตามเกณฑ์กระทรวงศึกษาธิการ การจัดกิจกรรมการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพ การจัดนิทรรศการที่เกี่ยวกับสุขภาพ และการติดตามผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน โดยการสังเกต สัมภาษณ์และซักถาม

ฉวีวรรณ ไทพริบ (2529) ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการนิเทศวิชาสุขภาพในระดับมัธยมศึกษา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการนิเทศวิชาสุขภาพและเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศวิชาสุขภาพของศึกษานิเทศก์ที่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์ที่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์ต่างกัน โดยส่งแบบสอบถามให้แก่ศึกษานิเทศก์จำนวน 159 คน ผลการวิจัยพบว่า

ปัญหาการนิเทศวิชาสุขภาพในระดับมัธยมศึกษาโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีบางปัญหาในการนิเทศซึ่งอยู่ในระดับมาก คือ ปัญหาเกี่ยวกับเวลาในการนิเทศวิชาสุขภาพ เนื่องจากปฏิบัติงานอื่น ได้รับมอบหมายมาก หน้าที่ของศึกษานิเทศก์กำหนดไว้กว้างยากในการปฏิบัติได้ครบถ้วน ระยะเวลาในการออกเยี่ยมโรงเรียน การสนับสนุนงบประมาณในด้านต่าง ๆ และโรงเรียนที่ออกเยี่ยมอยู่ห่างไกลกระจัดกระจาย เมื่อเปรียบเทียบศึกษานิเทศก์ที่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์ต่างกัน พบว่า ประสบปัญหาการนิเทศวิชาสุขภาพไม่แตกต่างกัน

อเนก แยมบาน (2529) ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษางานการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 12" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษางานการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 โดยส่งแบบสอบถามให้

ผู้บริหารโรงเรียน 285 คน และครูจำนวน 354 คน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทุกขนาดมีการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาตามขอบข่ายของงาน 10 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน ด้านการบริหารบุคคล ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ด้านการฝึกอบรมครูประจำการ ด้านการปฐมนิเทศครูใหม่ ด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครู ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านการประเมินผลการสอน ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานที่พบมากที่สุด คือ การประชาสัมพันธ์หลักสูตรไปยังชุมชน ทำได้ไม่ทั่วถึง ครูบางคนไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ขาดการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับปัญหาด้านสมรรถภาพในการสอน ขาดงบประมาณสนับสนุน จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ไม่มีสถานที่เก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์อย่างเหมาะสม แหล่งวิทยาการที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารวิชาการไปยังชุมชนทำได้ไม่ทั่วถึง ขาดงบประมาณสนับสนุนงานนันทนาการ และครูไม่มีส่วนในการกำหนดการประเมินผล

สมพงษ์ พลสูงเนิน (2530) ทำการวิจัยเรื่อง "สภาพและปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กที่รับนักเรียนได้ต่ำกว่าเป้าหมาย" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการดำเนินงานตามโครงการปรับปรุงโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ สงแบบสอบถามให้กลุ่มประชากร 3 กลุ่ม ได้แก่ เจ้าหน้าที่กรมสามัญศึกษาระดับหัวหน้าฝ่าย หัวหน้างานกองแผนงาน 10 งาน ระดับผู้บริหารในโรงเรียน 27 คน ครูอาจารย์ผู้สอน 95 คน รวม 132 ชุด ผลการวิจัยพบว่า

กรมสามัญศึกษาไม่สามารถจัดสรรอัตรากำลังครูอาจารย์ให้ตรงตามที่โรงเรียนต้องการ โดยเฉพาะครู-อาจารย์ที่สอนวิชาชีพ ขาดแคลนงบประมาณ การจัดวัสดุอุปกรณ์การศึกษาจัดให้โรงเรียนล่าช้าและไม่เพียงพอ ส่วนการดำเนินงานของโรงเรียนพบว่า มีปัญหาผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ครู-อาจารย์ไม่มีความรู้ในสาขาวิชาที่สอน สอนมากรายวิชาเกินไป โรงเรียนขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์การศึกษา โรงเรียนไม่สามารถนำทรัพยากรจากชุมชนมาเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและชุมชน ไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรในการดำเนินงานของนักเรียน

วนิดา พุ่มอยู่ (2531) ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยส่งแบบสอบถามให้กับผู้บริหารโรงเรียน 103 ฉบับ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนคาดหวังว่าการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนที่อยู่ในระดับดีมาก ได้แก่ ด้านการบันทึกสุขภาพ การตรวจสุขภาพนักเรียน การปฐมพยาบาล และการรักษาพยาบาล การจัดโภชนาการภายในโรงเรียน การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ การชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง การวัดสายตาและทดสอบการได้ยิน โครงการสวัสดิภาพในโรงเรียน การแนะนำสุขภาพ การส่งเสริมสุขภาพจิต การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนตามสภาพที่คาดหวังว่าอยู่ในระดับดี ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือนักเรียนพิการและการส่งเสริมสุขภาพครู

2. ผู้บริหารโรงเรียนรับรู้ว่าการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนตามที่เป็นจริงอยู่ในระดับดี ได้แก่ ด้านการบันทึกสุขภาพ การปฐมพยาบาลและการรักษาพยาบาล การจัดโภชนาการภายในโรงเรียน การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ การชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง โครงการสวัสดิภาพภายในโรงเรียน การแนะนำสุขภาพ ส่วนการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนตามสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับพอใช้ ได้แก่ ด้านการตรวจสุขภาพนักเรียน การวัดสายตาและทดสอบการได้ยิน การช่วยเหลือนักเรียนพิการ การส่งเสริมสุขภาพจิต ส่วนระดับต่ำคือ ด้านการส่งเสริมสุขภาพครู

3. การเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า ทุกด้านและทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดารณี เกตุอุไร (2531) ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังกับการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการบริหารโครงการสุขภาพของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับความคาดหวังกับการปฏิบัติจริงในการบริหารโครงการสุขภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา 103 ฉบับ ผลการวิจัยพบว่า

ผู้บริหารโรงเรียนมีความคาดหวังในการปฏิบัติงานการบริหารโครงการสุขภาพในโรงเรียน โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ในเรื่องการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ และมีความคาดหวังในระดับมาก ในเรื่องของการวางแผนการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียน การจัดการบริการสุขภาพในโรงเรียน การสอนสุขศึกษาในโรงเรียน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน บ้าน และชุมชน ในด้านการประเมินผลโครงการสุขภาพในโรงเรียน

ส่วนการปฏิบัติจริงผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติจริงได้ในระดับมากในเรื่องของการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ และปฏิบัติได้ในระดับปานกลาง ในเรื่องของการวางแผนการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียน การจัดการบริการสุขภาพในโรงเรียน การสอนสุขศึกษาในโรงเรียน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน บ้าน ชุมชนและด้านการประเมินผลโครงการสุขภาพในโรงเรียนตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังกับการปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารโครงการสุขภาพในโรงเรียน โดยส่วนรวมพบว่าผู้บริหารมีความคาดหวังในการปฏิบัติจริงการบริหารโครงการสุขภาพในโรงเรียนมากกว่าการปฏิบัติจริงในทุกด้านและทุกรายข้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

อรสา อติเรกผลิน (2531) ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาเกี่ยวกับการจัดดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาต่อการจัดดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียนและเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาเกี่ยวกับการจัดดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน ส่งแบบสอบถามให้ผู้บริหารโรงเรียน 180 คน และครูสุขศึกษา 108 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนวิชาสุขศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียนอยู่ในระดับเห็นด้วยทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ด้านการจัดการบริการสุขภาพในโรงเรียน ด้านการสอนสุขศึกษาในโรงเรียน และด้านการบริหารโครงการสุขภาพในโรงเรียน

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนวิชาสุขศึกษา เกี่ยวกับการจัดดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน พบว่า ทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

มนัสดา บุญรักษา (2531) ทำการวิจัยเรื่อง "สภาพและปัญหาการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในเขตและนอกเขตเทศบาลในส่วนภูมิภาค" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในเขตและนอกเขตเทศบาล โดยส่งแบบสอบถามให้ผู้บริหาร 274 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. โดยทั่วไปประมาณครึ่งหนึ่งของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในเขตและนอกเขตเทศบาลมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อพัฒนาโครงการสุขภาพในโรงเรียนเป็นการถาวร สำหรับปัญหาส่วนใหญ่ที่โรงเรียนทั้งในเขตและนอกเขตเทศบาลประสบได้แก่ เรื่องผู้บริหารมีความเข้าใจไม่ถูกต้องเกี่ยวกับผู้ที่มีหน้าที่ในการเก็บบัตรสุขภาพนักเรียนและการให้ภูมิคุ้มกันโรค ส่วนโรงเรียนในเขตเทศบาลประสบปัญหาเรื่องจำนวนล้ม (หนึ่งที่ต้องจำนวนนักเรียนหญิง) มีจำนวนไม่เพียงพอ และโรงเรียนนอกเขตเทศบาลประสบปัญหาเรื่อง การตรวจสุขภาพนักเรียน โดยเฉพาะไม่เคยมีการทดสอบสายต่านักเรียน

2. การเปรียบเทียบปัญหาการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนที่อยู่ในเขตและนอกเขตเทศบาล พบว่า ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมทางสุขภาพในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยโรงเรียนในเขตเทศบาลประสบปัญหามากกว่าโรงเรียนนอกเขตเทศบาลเมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า โรงเรียนในเขตเทศบาลประสบปัญหามากกว่าในเรื่องจำนวนอาคารเรียน และห้องเรียนไม่เพียงพอ การระบายน้ำในโรงเรียนไม่ดี บริเวณโรงเรียนมีน้ำท่วมขัง แสงสว่างภายในห้องเรียนไม่เพียงพอ และการระบายถ่ายเทอากาศภายในห้องเรียนไม่ดี ส่วนในด้านการบริการสุขภาพไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่าโรงเรียนนอกเขตเทศบาลประสบปัญหามากกว่าโรงเรียนในเขตเทศบาล ในเรื่องไม่สามารถจัดครูดูแลห้องพยาบาลเป็นประจำ สำหรับด้านการเรียนการสอนสุขศึกษาและการบริหารโครงการสุขภาพในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยต่างประเทศ

คาร์แมน (Carman ,1970) ทำการวิจัยเรื่อง "บทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบในการนิเทศด้านการสอนจากผลการวิจัยระหว่าง ค.ศ.1955 - 1969" (Roles and Responsibilities in General Supervision of Instruction : A Synthesis of Research Finding, 1955 - 1969) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบในการนิเทศด้านการสอน ศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบในการนิเทศด้านการสอน นำผลการวิจัยที่ได้มากำหนดแนวทางเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์ และเพื่อการวิจัยต่อไปโดยคัดเลือกงานวิจัยจำนวน 99 ฉบับ จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน 135 ฉบับ ระหว่างปี ค.ศ.1955-1969 แบ่งรายงานการวิจัยออกเป็น 5 ประเภท คือ สัมพันธภาพในการนิเทศการศึกษา กิจกรรมและความรับผิดชอบ พฤติกรรมการนิเทศ ทิศนคติต่อการนิเทศการศึกษา และโครงสร้างในการจัดการศึกษา ผลการวิจัยพบว่าปัญหาที่สำคัญของการนิเทศการศึกษาคือ การมีงบประมาณจำกัด ไม่มีเวลาเพียงพอในการนิเทศ และครูไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

โรสเนอร์ (Rosner, 1975) ทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการการบริการสุขภาพในโรงเรียนรัฐวิสคอนซิน" (School Health Service Needs in Wisconsin) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริการสุขภาพที่โรงเรียนต้องการให้จัดขึ้นเพื่อจะนำไปใช้พัฒนาการบริการสุขภาพในโรงเรียนให้ดีขึ้น โดยส่งแบบสอบถามให้ผู้บริหารนักสาธารณสุข ผู้ปกครองและนักเรียน พยาบาลและบุคลากรอื่นในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า การบริการสุขภาพซึ่งเป็นที่ต้องการในโรงเรียนรัฐวิสคอนซินมากได้แก่ การบริการเทศฉุกเฉิน การสอนสุขศึกษา การทำบันทึกสุขภาพ การปฐมพยาบาลและการส่งต่อผู้ป่วย นอกจากนี้ผู้ปกครองนักเรียนยังต้องการให้มีพยาบาลประจำในโรงเรียนตลอดเวลา นักสาธารณสุขเห็นว่า การจัดบริการควรให้สอดคล้องกับปัญหาชุมชน พยาบาลในโรงเรียนเห็นว่างานรักษา ถือเป็นงานสำคัญในการบริการสุขภาพในโรงเรียน และปัญหาสำคัญของการบริการสุขภาพโดยทั่วไป คือ ขาดการสนับสนุนทางงบประมาณ

และขาดความร่วมมือจากผู้ปกครอง

มาร์ติน เจน อลิซาเบต (Martin Jeaane Elizabeth, 1977) ทำการวิจัยเรื่อง "การประเมินความต้องการโครงการบริการสุขภาพในรัฐเวอร์จิเนีย" (Need Assessment of School Health Service Programs in the Commonwealth in Virginia) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินผลความต้องการของโครงการบริการสุขภาพในรัฐเวอร์จิเนีย ดำเนินการวิจัยโดยใช้แบบสอบถามส่งไปยังบุคลากรที่ทำหน้าที่ทางด้านสุขภาพ ผลการวิจัยพบว่าบุคลากรที่ทำหน้าที่ทางด้านสุขภาพส่วนใหญ่เห็นว่าบริการสุขภาพในโรงเรียนมีประโยชน์มาก และเป็นสิ่งจำเป็น อีกทั้งต้องการให้มีพยาบาลและแพทย์ประจำ และการมีการเตรียมครูประจำชั้นในเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพ

พอลคเคนเบอร์รี่ (Faulkenberry, 1980) ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาเรื่องการสอนสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐเซาธ์คาโรไลนา" (A Study of Health Instruction in South Carolina Public Senior High Schools) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินสถานภาพของโปรแกรมการสอนสุขศึกษา และเพื่อศึกษาปัญหาและเสนอแนะแนวทางพัฒนา โดยใช้แบบสอบถามถามครูสุขศึกษา จำนวน 164 คน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่เปิดสอนวิชาสุขศึกษาแยกเป็นวิชาต่างหากไม่รวมกับวิชาอื่น วิชาสุขศึกษาเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของกระบวนการศึกษา วิชาสุขศึกษายังไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอจากผู้บริหารระดับท้องถิ่นและระดับรัฐ ครูสุขศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดคุณวุฒิทางสุขศึกษา ตำราและคู่มือครู มีคุณภาพต่ำ ยังใช้เป็นแนวทางได้น้อย และครูสุขศึกษาโดยทั่วไปรู้ปัญหาของการสุขศึกษาในโรงเรียนและมีความต้องการที่จะให้มีการพัฒนาการสุขศึกษาในโรงเรียนต่อไป

วิกเคิลแมน และชาร์ลีน (Winkelman and Challengne, 1983) ทำการวิจัยเรื่อง "ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการบริการสุขภาพในโรงเรียน" (Parental Expectation of School Health Service) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าผู้ปกครองของนักเรียนมีความคาดหวังเกี่ยวกับการบริการสุขภาพของโรงเรียนที่ควรจัดให้แก่บุตรหลานของตนในเรื่องใดบ้าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองและได้คำแนะนำจากผู้ปกครองเกี่ยวกับเรื่องยาว่า ควรจัดให้มีบริการแก่นักเรียนในโรงเรียนและผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่า การให้ศึกษาและการให้คำแนะนำแก่นักเรียนเมื่อมีปัญหาทางสุขภาพ เป็นบริการที่ดีและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดให้มีขึ้นในโรงเรียน

ฟอล์ค และคิลคอยน์ (Falck and Kilcoync, 1984) ทำการวิจัยเรื่อง "โครงการส่งเสริมสุขภาพของบุคลากรของโรงเรียน" (A Health Promotion Program for School Personnel) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีสุขภาพดีและสนับสนุนให้บุคลากรสามารถจัดโครงการขึ้นเองได้ โดยดำเนินการฝึกอบรมผู้ดำเนินงานโครงการส่งเสริมสุขภาพของบุคลากรในโรงเรียน และประเมินผลการจัดโครงการตามที่ได้เข้ารับการฝึกอบรมได้ ดำเนินการภายหลังจากการที่ได้รับการฝึกอบรมไปแล้ว โดยเปรียบเทียบกับผู้ที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมสามารถจัดดำเนินงานโครงการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนได้ดีกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมและได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียนด้วย

สรุปผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศสรุปได้ว่าปัญหาในการจัดดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียนส่วนใหญ่เนื่องมาจากขาดความพร้อมในการดำเนินงาน เช่น ขาดแคลนครูสุขภาพ งบประมาณของโรงเรียนมีจำกัดไม่เพียงพอ การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ดีพอ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์การศึกษา และไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ซึ่งในการดำเนินโครงการสุขภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษาให้สำเร็จถึงจุดมุ่งหมายที่ต้องการนั้นควรได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ตั้งแต่บุคลากรในโรงเรียน ครูผู้สอน นักเรียน ชุมชน โรงเรียน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารโรงเรียนซึ่งมีบทบาทสำคัญในการให้ทุกฝ่ายร่วมจัดดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและความต้องการในการบริหารงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน จะเห็นว่างานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งเฉพาะการจัดดำเนินงานโครงการ

สุขภาพในโรงเรียน แต่ไม่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการบริหารโครงการ
สุขภาพในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตลอดจนศึกษาถึงตัวแปรขนาดโรงเรียนที่มี
ผลต่อการบริหารงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัยเพื่อศึกษา
และเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางใน
การพัฒนาโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย